Nagyvárad, 1904. X. évfolyam 186. szám. Szombat, augusztus 13.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban évre:
Egész évre . . . . 16 kor.
Negyedévre . . . . 4 „
Helyben házhoz hozva:
Egész évre . . . . 20 kor.
Negyedévre . . . . 5 „
Vidékre postán küldve:
Egész évre . . . . 24 kor.
Negyedévre . . . . 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáca-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Hirdetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 12.

A jó pásztor.

Sokan törekszünk előre s drága valamennyien csak odaérünk, a hová Kalocsa érseke megtért. Por és hamu leszünk.

S mit érnek akkor a kitüzött kábitó czélok?

Legyen bár a sirkőre hatalom, hir, dicsőség vagy vagyon felróva: bizony csak hideg sirkő az, mely épp ugy elporlad idők jártával, mint a kinek emlékeül állittatott.

Császka György a legszebb síriratot kapja, a melyet ember életével kiérdemelhet: *jó* ember volt. Isten főpásztorul rendelte őt; mint ilyen is igazi *jó pásztor* lett.

Kevesen érdemlik meg ma a *jó* nevet s bizony megszoktuk már, hogy a *jó* emberekre némi felsőbbséggel tekintsünk. Csak jó ember? egyéb semmi? Térjünk napirendre fölötte.

A világhóditó zsarnok vagy a vakmerő merénylő, a könyörtelenül élelmes kereskedő vagy a nagyzoló, de üres fejü áltudós mind érdemesek arra, hogy megbámulják a gyengék, békeszeretőek, az élhetetlenek vagy a szalma fejüek. A jó embert egy jóakaró mosolylyal köszöntjük s odébb haladunk. És azt hiszszük, okosan cselekedtünk.

Pedig hát az okosságot ne itt keressük, a hol a körülmények képtelenül logikátlan alakulásai a legnagyobb egyenlőtlenséget okozzák. Nem okos az a rend, a hol merő véletlen, külsőségek szabják meg az emberek érvényesülésének föltételeit. Minden merő mulandóság. Tiszavirágok pillanatnyi játszadozása. A valóság, az állandóság a sirkeresztek világában van, a melyek állandósága élőképe a halhatatlanságnak. A sirok közt pedig Napoleon birodalma, Rothschild vagyona, Cicero beszédei és Petőfi költeményei: mind csak sírirat, de nem a legkiválóbbak.

Halottak estéjén válik el az igazi érték a hamistól.

Itt egy sirnál ünnepi szónoklatokat tartanak. Kegyeletből? Dehogy! A szónok akar néhány baráti gratulácziót. A másik nappali fényben uszik a sok czifra mécses világától. Kegyeletből? Dehogy! Hizeleg a rokonságnak, ha megdicsérik a szép kivilágitást. De amott egy fekete hanton egyetlen szál gyertya ég s mellette térdel a gyászruhás nő és gyermek. Az az egy gyertya többet ér a többinél, kimagaslik, mert az akkor is ég, a mikor a többit a parádé végeztével hazahordják és elteszik jövőre. Annak az egy szál gyertyának könnyek pubitották meg a földet, a többi sir fölött csak keményebb lett a talaj, mint azok szive, a kik fölöttük jártak.

Császka György sirja az utóbbi csoportba fog tartozni. Csakhogy az ő sirjához nem egy, nem két ember, hanem százak- és százak fognak zarándokolni. Nagy szive egyházmegyéjét és egyháztartományát egészen egybefoglalta s most magához vonzza azok szeretetét, akiket életében ő keresett fel szeretetével.

Császka érsek azok közé tartozik, akik legjobban választották meg síriratukat. O fölötte a jóság fog glóriát vonni haló poraiban.

S ha valaki azt kérdezi, nagy ember volt-e Császka György? nem nehéz a felelet. *Nagy szív* volt — s bizony mindenképpen a szív az ember legnemesebb része. *Dr K. A.*

Császka György a ravatalon.

Az elhunyt kalocsai érsek holttestét tegnap délelőttig a halálos ágyán nyugodott az érseki lakosztály szalonjába. Teteme mellett egész éjjel apáczák imádkoztak. A holttestet dél felé átvitték egy másik szobába, a hol dr Pertics Ottó egyetemi tanár asszisztenssei bebalzsamozták. Amig ez tartott, a temetkezési intézet a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Apróságok Császka Györgyről.

Császka a közügyek terén.

Mint a főrendiház tagja már évek óta *Császka* érsek volt az, aki az uralkodóház tagjainak öröm- vagy gyásznapjain mindig az igaz szivből fakadó érzelem hangján elmondotta a főrendek üdvkivánatait vagy részvétüknek adott kifejezést.

Az uralkodóház tagjaihoz mindig meleg és odaadó szeretet füzte az érseket, aki különösen *József* főherczeg családja iránt viseltetett nagy tisztelettel még szepesi püspöksége óta, amikor a főherczegek gyakran látogattak rezidencziájába. Utolsó sürgönye is József Agost főherczegnek szólt, akit születésnapja alkalmából üdvözölt.

Bár különben nem szerette a politikát, hazafias lelke mégis erős és kitartó tevékenységre ösztönözte a magyarság érdekében. Mint egykor fönn Szepességben, ugy most a régi határőrvidék bunyevácz falvaiban törekedett előmozditani a magyarosodás ügyét. Zsabályán, Tiszakálmánfalun, Mosoriarban és másutt templomot, iskolát épitt-tett és ha buzgóságát a kormány is megfelelő módon támogatta volna, ma már teljes győzelemre jutott volna a magyarság ügye e nemzetiségi szempontból jelentős részeken. Az ujvidéki templomra és zárdaiskolára 60.000 koronát adott, amivel szintén hatalmasan segitette a délvidék magyarosodását.

Szántován, amiért elrendelte, hogy a templomban ugyanannyiszor imádkozzanak magyarul, mint szerbül, a vad bunyeváczok valósággal fellázadtak ellene és el is szakadtak az egyháztól. Mikor az érsek leutazott a falujokba, hogy a felbőszült parasztokat lecsendesitse, azok annyira mentek dühöngésükben, hogy olvasóikkal dobálták meg az érkező főpásztort. Császka érsek aranyos jószivének mégis sikerült annyira lecsillapitania az anyanyelvüket féltő bunyeváczokat, hogy jó részük megnyugodva a magyar imádságon visszatértek egyházukba.

A közügyek terén szerzett érdemei elismeréseül a királytól a vaskoronarend első osztályu keresztjét s a Lipót-rend nagykeresztjét, valamint a valóságos belső titkos tanácsosi kinevezést kapta.

Ezenkivül Rózsahegy, Szabadka, Ujvidék, Zombor, Zenta és Ó-Becse városok diszpolgárjukká választották.

Az érsek jótékonysága.

Kalocsa elhunyt főpásztorának jótékonyságáról e helyen természetesen csak a legáltalánosabb vonásokban számolhatunk be. Jótéteményeinek gyakorlásánál ő teljesen magáévá tette a Szentirás jelszavát és akárhányszor — csak kerülő utakon vehette a hirét a nyilvánosság egy-egy nagyobbszabásu jótéteményének.

Mikor utoljára emelte kezét aláirásra, akkor is egy megyéjebeli kántortanitónak kérvényét jegyezte alá, akit rendes szokása szerint, bőkezüen segélyezett.

Hogy a szegényeket mennyire szerette, arról élénk fogalmat alkothattak, akik látták, a mint az érsek Kalocsán ugy karácsony táján néha 5 fokos hidegben sem restelt a zsebébe nyulni, hogy egy uiczai koldusnak odanyujtsa adományát, vagy Pesten látni őt, amint atyai szeretettel beszélgetett néha azzal a huszonhat szegény iskolás fiuval, akiket teljes ellátáson tartott.

De, hogy az érsek nem csupán kisebb arányokban gyakorolta a jótékonyságot, hanem nagyon gyakran hozott a legkülönbözőbb kulturális czélokra tetemes áldozatokat, arról a napilapoknak is gyakran nyilt alkalmuk megemlékezhetni, noha az érsek legtöbbször a legnagyobb diszkréczió megőrzése mellet gyakorolta a jótékonyságot.

Tény az, hogy nagy javadalmaiból befolyó összes jövedelmét életében elosztogatta s emiatt gyakran a szó szoros értelmében anyagi zavarokkal küzdött, halálakor pedig egyáltalán nem maradt utánna vagyon.

Erseksségének idején kerek három milliót adott jótékony czélokra. Fajsz, Csengőd, Vadkert, Homokmégy, Szeremle, Szilágyi, Bácsujfalu, Palánka, Gyulafalva, Omoravicza, Cservenka és még vagy tiz község temploma az ő költségén épült, vagy restauráltatott.

Templomépitkezésre szánt adományai kö-

szalonban diszes ravatalt állitott fel a koporsó számára. A holttestet érseki ornátusba öltöztették s igy tették a görög stilü alpakka koporsóba, melyet aztán az égő gyertyákkal s délszaki növényekkel diszitett ravatalra helyeztek. A ravatal mellé őrökül az Entrepriss két huszárját állitották. Az elhunyt érsek holnap délfutánig marad a budavári palotában ravatalon ahol délután 6 órakor beszentelik s azután Kalocsára szállitják. A beszentelésre Kohl Medárd felszentelt püspököt kérték fel. Kalocsán a koporsót az érseki palota kápolnájában teszik kösszemlére s mind hétfőn éjjel viszik ezt a székesegyházba, ahonnan az eddigi megállapodások szerint 16-án kedden délelőtt megy végbe rendkivül nagy gyászpompával a temetés. Az elhunyt érseket a székesegyházban temetik el. A pápai áldás délig még nem érkezett meg. Ennek az oka valószinüleg az, hogy az államtitkárnak, aki jelenleg Gondolfoban nyaral, még nem tudták a Rómába czimzett sürgönyt kézbesiteni.

A főpap haláláról szóló hivatalos értesitéseket a kalocsai főkáptalanság küldte szét, ilyenformán a részvét iratok is odaérkeznek. Császka érsek halála után fél órával Wekerle Sándor v. b. t. t. már megjelent a gyászházban is kifejezte részvétét a családtagoknak, Herczeg Lobkovitz Rezső hadtestparancsnok táviratilag kondoleált. Városy Gyula, székesfehérvári püspök, akit a legbensőbb barátság füzött a megboldogulthoz, ma reggel a fővarosba érkezett s állandóan a halott mellett van.

Az Akadémia koszoruja.

Budapest, aug. 12. (Saj. tud. táv.) Az Akadémia Császka György ravatalára ma délután tette le koszorúját «Igazgató Tagjának» felirattal.

A japán gyalogság.

Bármennyire fejlődik is a fegyvertechnika s bármilyen csodás szerkezetü ágyukat találjanak is ki, az ütközeteket mégis mindig az a fegyver fogja eldönteni, a melylyel a legkevesebb felszereléssel vonul csatába a gyalogság.

Minnél könnyebb a gyalogság, annál jobban tudja helyzetét saját védelmére és az ellenség ártalmára kihasználni. Már pedig — ha már a humanizmus minden eszköze sem volt képes kiirtani a háborut — a győzelem szempontjából éppen ez a kettő szükséges: kiméln a saját erőnket, de a lehetőleg gyöngiteni az ellenségét.

Igy van ez kitüzve czélul mindenféle hadsereg szabályzataiban; de nem választja meg egyik sem olyannyira, mint a japán.

A japán gyalogság mindenekelőtt *edzett*, amennyire csak férfi edzett lehet. Olvasunk róla, hogy a legrettenetesebb esőzésben épp oly kitartóan vonult előre, mint a perzselő hőségben s a dermesztő hidegben. Ennek pedig az a magyarázata, hogy a japán bakát *katonának* képezik ki, nem disznek. Porosz diszlépésről, a lábak és nyakak eme kitekeréséről Japán hadi története nem beszél; azért fog beszélni inkább győzelmekről.

Micsoda demoralizáló hatást gyakorol nálunk egy kis eső a katonaságra! A nagy hideg is árt, a nagy meleg is árt, szóval a hadseregünk egyáltalán nem edzettebb a civileknél.

Azonkivül a japán gyalogos sokkal jobban lő, mint a mienk. Szakczikkekbe olvastuk, hogy a japán katonaságnál a lőgyakorlatokra fordítanak a legtöbb időt. Igy aztán nem is csoda a szép eredmény. Képzeljük el, hogy nálunk a sok délutáni, naplopás számba menő s idegölő »fegyverfogási gyakorlat« melyen a czéllövészetben gyakorolnák magukat katonáink. A mai tökéletlen rendszer mellett is, főleg magyar bakák közt, sok pompás lövész akad, mi lenne, ha nemcsak a tehetségeseket, hanem valamennyi bakát be lehetne gyakorolni a biztos czélzásba és a fegyver nyugodt elsütésébe! Megkétszereződnék a hadsereg ereje, minden obstrukczió és létszámemelés nélkül.

Végül nagy előnye Japán gyalogságának, hogy nincs agyonterhelve mindenféle csakkumpakkal. A mi bakánk annyi mindent visz a hátán, az oldalán, hogy fele is sok. Tökéletesen elég volna a felét vinni magával, másik fele jöhetne a század vagy az ezred podgyászával. Könnyebb igy a mozgás, szabadabb a lélekzés, a mi befolyással van nemcsak a testi, hanem a lelki frisseségre is.

Már pedig a háboru. idegölő izgalmai közt mind a kettő egyformán fontos. Az elsőt, mint láttuk, minden módon előmozditja Japán; a másodikat pedig mi erősitené jobban, minthogy az egész hadsereg, Kurokitól le az utolsó szakácsig, ugyanazon érzelmektől hevül, egy hazát ismer, de azt az egy hazát egy szivvel, lélekkel szereti, mert az egész hadsereg nyelve és szelleme — japán.

Körösszeg lángokban.

— Rommá égett biharmegyei község. —

Isten csapása sujt bennünket.

A perzselő forróság sárgára éget minden növényzetet s knpár, kiégett a máskor buja zöld mező; embert, állatot inség fenyeget s a kiszáradt patakok, kutak miatt vizhiánynyal küzd a szegény nép.

S a jövő felett aggodó, kétségbeesett szegény emberek háza felett, hol itt, hol ott sürü egymásutánban megjelenik a veres kakas s a borzalmas lángok hamuvá perzselnek egész községeket; a koldus-szegény nép tehetetlenül nézi egyetlen menedékének: otthonának rémes pusztulását.

Napról-napra tömegesen érkeznek szomoru hirek községek égéséről.

A rémséges veszedelem nem kerülte el Biharmegyét sem.

A napokban a közeli *Sályi* községben pusztitott a tüzveszedelem s tegnap ismét egy népes Biharmegyei község borult lángokba.

Tegnap, pénteken délelőtt fél 12 óra tájban érkezett a rémes hir Nagyváradra, hogy az alig 16 kilométerre levő *Körösszeg* község lángokban áll.

---

zött szerepel a szabadkai Kapisztrán Szent-Jánosról nevezett templomra fizetett 80,000 korona és az ő érseksége alatt épült Topolyán az egyházmegye legnagyobb temploma.

A szerzetesek ügyét is melegen felkarolta. Két uj szerzetet telepitett le egyházmegyéjében: a kármelitákét s az Isteni Udvözitőről nevezett női szerzetet O Becsén. Azonkivül Foktőn, Baján, Filipován és más tizenkét községben épitett zárdát, vagy kibővitette a régit. Ersekcsanádon, Zomboron és nemesnádudvaron a templomot ujból festette és alig van egyházmegyéjében község, melynek temploma vagy iskolája ne élvezte volna jótékonysága áldásait.

Császka Rómában.

A kereszténység fővárosában Császka érseket, aki huszonhétszer zarándokolt a pápák székhelyére, jól ismerték és a bőkezüségéről nevezetes főpap mint mindenütt, ugy itt is, közszeretetben állott.

XIII. Leo pápa is nagyon kedvelte a jóságos arczu magyar főpapot, akivel, ha audenciára jött, rendesen egy darabig még a hivatalos elintézéseken tul is beszélgetett. Jó ideje, de későbbi érdekes vonatkozásaira ma is emlékezetes az a beszélgetés, amely körülbelül igy folyt le a pápa és az érsek közt.

— Habes cognatum in instituto Germanico-Hungarico — mondotta a pápa. — Van itt egy rokonod a német-magyar kollégiumban!

Egy kissé elgondolkodott. A nevén eszmélkedett.

— Burasca vocatur, — mondotta ezután.

Burasca *vihart* jelent és Császka érsek rokona, akinek nevét XIII. Leo olyan furcsán ejtette: *Prohászka* volt, kinek hire már növendék korában a pápáig ért.

Császka legemlékezetesebb római utja azonban az a zarándoklata volt, amelyen az Alajos-centennáriumkor Steiner és Meszlényi püspökökkel együtt a keresztény magyar ifjuság szép számu küldöttségét vezette az örök városba.

Magánéletéből.

Az elhunyt érseknek, ki egyike volt a legképzettebb egyházi férfiaknak. Con cis amore volt a jelszava.

Az érseki palotában tán ő volt a legvallásosabb. Mindennap misézett s mikor ettől eltiltották orvosai, más által miséztetett, melyen a palota összes személyzetével együtt megjelent.

Ilyenkor ő maga rakosgatta sorban a székeket a szolgái számára. S ő is közéjük ült, vagy pedig egy szarvasbőr térdeplőn térdepelt, melyet Bezerédy Pál ajándékozott neki. Környezetével igen jól bánt. Ismerte még a legutolsó pesztonkát is, kikkel mindig igen szivesen szóba állt s megkérdezte őket sorra, hogy nincs-e valami panaszuk. Jóságát igen sokan kihasználták, azonban a jóságos érsek még ezért sem tudott haragudni. Egy-két napig neheztelt, de aztán elfelejtett mindent. Fiatal pap korában mindenféle edző sportokat üzött, ugy hogy később szervezete teljesen ellenállt minden betegségnek.

Különösen a hideg ellen edzette meg igen magát.

Husz fokos hidegben egészen kedélyesen sétálgatott, mint más emberi halandó verőfényes tavaszi napon. Edzettségének tudatában nem félt semmiféle ragadós betegségtől sem. Egy alkalommal megtörtént vele, hogy titkára egy folyamodványt hozott be, melyben egy rákbeteg ember segélyt kért. A jószivü érsek erre kiment a beteghez, és azt szeliden megczirógatta s néhány vigasztaló szót intézett hozzája.

A veszélyekkel szemben teljesen hidegen viselkedő főpap ideges volt: ha — utazott. Ilyenkor folytonosan aggódott. Nem volt egy nyugodt pillanata. Örökösen attól tartott, hogy elveszti a pakjait, melyeket éber figyelemmel kisért s az utazás alatt több izben megszámlálta.

De hogy mily könnyen meg lehetett nyugtatni a nagy embert, a következő igen kedves jelenet bebizonyitja:

Egy alkalommal a Péter-filléreket vitte Rómába. Utjában Városy Gyula oldalkanonokja, a mostani székesfehérvári püspök kisérte.

Amint fel akarnak szállni a vonatra, nagy rémülten szól oda Városynak:

Városszerte csakhamar elterjedt a borzalmas hir s általános megdöbbenést keltett.

A hirt megerősitette a Körösszabályozó társasághoz érkezett telefon értesités s később a cséffai főszolgabirónak a vármegyéhez küldött telefonjelentése. A községben ugyanis nincs telefonállomás, hanem csupán a körösszabályozó társulatnak van a községgel magán telefonja. Igy közvetlen érintkezés nincsen a szerencsétlen községgel.

Az első telefon jelentés szerint *33 ház, a községben levö gör. keleti templom, a toronynyal, a papi lak és igen sok mellék épület már délben elhamvadt és a tüz mindjobban terjed a községben*. A községháza szintén kigyuladt, de ezt talán sikerül megmenteni. A tüz 11 órakor kelettkezett. Az iszonyu szél erösen éleszti a tüzet s a szerencsétlen lakosság kétségbeesett tehetetlenséggel, jajgatva menekül s nézi, mint borul lángokba egyik ház után a másik. Oltásról szó sem lehet, mert nincs viz a községben, a Körözs folyó pedig távol van a községtől.

A szomszédos községekből tömegesen siettek a veszedelem szinhelyére, szivattyukkal, de vajmi keveset segithettek. A csendőrség is csakhamar megjelent és segélyére volt a szegény lakosságnak.

Az első hir vétele után ifj. *Markovits* Károly cséffai főszolgabiró és a melléje rendelt szolgabiró azonnal kiutaztak Körösszegre s megtették a szükséges intézkedéseket.

A vészhir a vármegyehásán.

Déli 1 óra tájban érkezett a hivatalos jelentés a vármegyéhez. E szerint *addig már 52 ház, a templom, a paplak és a községháza is leégett*; az iskolát, a jegyzői lakot és irodát megmentették. A tüz pusztitásának azonban nem tudták utját állani.

Keszthely Zoltán megyei főjegyző azonnal intézkedett.

Felkérte a nagyváradi tüzoltó egyletet, illetve a város hatóságát, hogy segitséget nyujtson a lángban álló községnek.

Utasitotta a cséffai tb. szolgabirót, hogy azonnal utazzon ki a helyszinére s adja át a már ott levő főszolgabirónak azon rendeletet, hogy még az esti vonattal jöjjön be Nagyváradra s tegyen szóbeli jelentést a szerencsétlenül járt lakosság helyzetéről s van-e szükség rögtöni segélyre. Amennyiben szükséges lesz, még ma délelőtt kenyeret s más élelmiszereket küld ki a vármegye a nyomorba jutott szegény lakosság részére.

Tüzoltósegély Nagyváradról.

Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző felkérésére *Papolczy* Ferencz tb. főkapitány és *Mezey* Mihály tüzoltó főparancsnok azonnal intézkedtek, hogy tüzoltó segitség vonuljon ki a pusztitó község segélyére.

Négy városi tüzoltó, névszerint: *Nagy* Károly őrvezető, *Pák* János, *Gyenge* Gábor és *Kacziány* János tüzoltók egy szerkocsival 2 géppel kivonultak a veszedelem szinhelyére.

Abból az inczidensből kifolyólag, hogy a sályi-i tüzalkalmából a város gazda nem adott lovakat a segélyre sietö tüzoltóknak, mivel ez ügyben vizsgálat van folyamatban, a h. főkapitány és a tüzoltó főparancsnok bérkocsis lovakat fogadtak s azzal vonultak ki a tüzoltók.

A tüz még mindég terjed.

Az esti órákban vettük az értesitést, hogy a *tüz még mindég terjed*. A nagyváradi tüzoltók nagy buzgalommal vezetik az oltási munkálatokat. A csendőrség erélyes fellépésére a község lakossága erősen dolgozik az oltásnál s a viz szállitás körül.

*

Körösszeg község a kóti vasutvonal mentén, Gyires és Szakáll község között fekszik. Lakosainak száma 1104 s ezek nagyrészben románok. Összesen 231 házból áll s ezek között 212 náddal vagy zsuppal van fedve; ebből megérthető, hogy miért terjedt oly hatalmasan a tüz a községben.

UJDONSAGOK.

Világos.

Nagyvárad, aug. 12.

Ma ötvenötesztendeje nagy halottja volt a Magyar nemzetnek. Legdrágább kincsének, — szabadságának volt a temetése.

A dicsőségteljes nagy harcz után, Görgey, fegyverletakásával egyszerre vége lett vetve annak a küzdelemnek, melyért a Magyar nemzet java, ifjusága patakként hullatta vérét. Egyszerre romba dőlt minden, miért egy évszereden keresztül küzdöttek ősapáink. Nem maradt más nagyunk, csak a szolgaság rabigája.

A nemzet milliói könnyes szemmel állotta körül a nagy temetőt; mindenki ott volt, ha nem másképp képzeletben a világosi sirnál . . .

Nem dörögtek többé a szabadság szent szavát hirdető ágyuk. Csendes volt az egész ország. De azért egy borzalmas hang még mindég kisértett; mindenki hallni vélte a nagysemmiségben a rabszolgaság bilincsének csörgését.

Szomoru megpróbáltatásokkal teljes idő következett Magyarországra, mig nem eljött a megváltás órája s visszanyertük vérrel szerzett szabadságunkat.

—

* **A szinház villamosvilágitása.** A Szigligeti-szinház villamos világitása körül egy kis nézeteltérés merült fel a városházán. *Kőszeghy* József főmérnök kifogásolja, hogy a szinház villamos világitása felett a villamosmü igazgatója gyakorolja a felügyeletet, mert szerinte ez a városi mérnöki hivatal hatáskörébe tartozik, amennyiben a szinház összes felügyeleti teendői s az ezzel járó felelősség is ránehezedik. Megosztott felelősség pedig nem csak megnehezíti az ellenőrzést, de illusoriussá is teszi, mivel adott esetekben alkalmul szolgál, hogy a felelősségét egyik a másikra háritsa. *Belányi* Imre, a városi villamosmü igazgatója most nyujtotta be nyilatkozatát e kérdésben a városi tanácshoz. Készséggel lemond a szinház villamos világitásának a felügyeletéről, de ez esetben a szinház egész villamos berendezése, a belső és külső vezetékekről vállalja el a felelősséget a városi főmérnök, mert ő nem vállalja el a felelősséget. Ez esetben a szinház éppen olyan magánfogyasztója a villamosmünek, mint bárki más. Kivánja azonban, hogy a telep megbizott szakemberének bármikor szabad bemenete legyen a szinházba; a szinház villamos berendezésének tervezete két példányban adassék át a villamostelep részére, szóval mindazon jogokat kéri, amelyek magánfogyasztókkal szemben fennállanak.

* **A sályi tüzkárosultaknak.** A sályi tüzkárosultak felsegélyezesére a nagyváradi I. sz. püspök és káptalan bőkezü adományain kivül ujabb adományok is érkeznek. Igy *Schwarcz* Géza honvédszázados 10 koronát adományozott, amelyért a község előljárósága hálás köszönetét nyilvánitja.

— Kinyilt a pénzes ládánk ajtaja, Istenkém, mit csináljunk.

— Becsukjuk — mondja Városy nagy nyugalommal, — mire Császka boldog mosolylyal borul Városy nyakába.

Az elhunyt érsek felvidéki születésü volt, gyermekkorát is Nyitrán töltötte s igy mindvégig idegenszerü volt a kiejtése, bár hazafiság dolgában a legerősebb fajbeli magyar ól sem kellett példát vennie. Tótul nem is beszélt szivesen, de a kit kedvelt, rendesen egy-egy beczéző tót szóval szólitotta meg. Ilyen kedvelt szavajárása volt, a melyet meghitt embereihez intézett, a kiket amicenkó-nak nevezett; a tót képzőjü latin szónak értelme ez: barátocskám! Azok a kanonokjai és papjai tehát, a kiket amicenkó-nak szólitott, ennek a nyomán mindég biztosra vették, hogy valami kitüntetés vagy előléptetés éri őket. A kanonokból czimzetes püspök, vagy pápai prelátus lett, a plébánosból tiszteletbeli kanonok, vagy pápai kamarás stb, js néha valóságos kanonok is.

Császka bizonyos babonás tisztelettel viseltetett a *cs* betü iránt, amelyről azt hitte, hogy szerencsét hoz. A cs betü varázsos hatása mellett bizonyitékul hozta fel a maga szerencséjét, aki negyvennyolcz éves korában lett szepesi püspök és hatvanöt éves korában kalocsai érsek, amely méltóság javadalmazás dolgában az első Magyarországon.

A kongrua rendezése alkalmából a főpapoknak be kellett vallani tiszta jövedelmüket s akkor Császka hatszázhatvanezer koronát valott be, mig a herczegprimás kétszázhuszezeret. Az utóbbinak azonban lényegesen kevesebb jut ebből a tiszta jövedelemből, mert elég nagyok a kegyuri terhei.

A *cs* betü iránt való szeretete abban is mutatkozott, hogy főleg szepesi püspök korában minden udvari papjának volt cs a nevében. Ezekből természetesen legalább kanonok lett, amit sem a Szepességben, sem Kalocsán paptársaik nem irigyeltek tőlük, mert Császka rendkivüli jó lelke mellet az érdemet mindig fel tudta ismerni s kellőleg megjutalmazni. Igazságossága példaszerü volt mindkét egyházmegye papsága körében.

*

Kalocsán, amely város mintaszerü internátusban bővelkedik, Császkának nem sok alapitani valója maradt. Nagyszerü elődjei, mint Kunszt és Haynald milliókat áldoztak ott kulturális czélokra. Császka ezért főleg a régi határőrvidékre forditotta figyelmét, s ott magyar nemzeti szempontból nagy csendben sokat tett. Ezért nagy keserüségére vált, a mikor a bácskai sokáczok közöt t némi jelei mutatkoztak annak, hogy áttérnek a görög keleti vallásra, a mi kiszámithatatlan kárára lett volna szépen induló magyarosodásuknak. S ekkor a kalocsai érsek mindent elkövetett, hogy őket megnyugtassa és a mozgalomnak nem is lett valami káros következése.

———

* **Templomsértés.** Lücke Keresztély vallásos neve daczára sem valami vallásos ember. Legfőbb jellemvonása pedig az, hogy nagy kedvelője az itókának. A mult karácsonykor is erősen felhajtott a jóból, mert hát szokása neki az, bár mindig iszik, de azért az ünnepnapokba kapaszkodva ugy okoskodik, hogy az ok arra, hogy dupla adagot vegyen be, igy is történt szent karácsony éjjelén. Már este felé erősen dülöngött, éjjel felé pedig már alig-alig állt a lábán. Keresztély azonban jó keresztény volt. Elsietett, már ahogy tőle telt, a templomba, ahol az evangélikus pap az éjfél előtt egybegyült gyermekseregnek éppen prédikácziót tartott. Lücke eleintén csendesen viselkedett, majd annyira erőt vett rajta az ihlet, hogy bicsakló alakjával, lógó fejével amugy is komikus benyomást keltve, utánozni kezdte a lelkész mozdulatait. A gyermekeket különösen hangos hahotára fakasztotta, mikor a pap áldásra terjesztette ki karját s a berugott Lücke ezt utánozni akarván, egyensulyt veszitve, egész testhosszával végigvágódott a padozaton, honnan sehogyse tudott többé felkelni. A pap nyombau félbeszakitotta szent beszédét, a szolgák pedig vagy fél óráig huzakodtak a fetrengő alakkal, mig kivonszolhatták a templomból. Most tárgyalták ügyét a berlini törvényszéken, hol öntudatlan állapotával védekezett. Két heti fogházra itélték a makacs részegeskedőt, aki bünbánólag igért javulást.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter *dr Somló* Bódog tudományegyetemi magántanárt, a kir. katholikus jogakadémia nyilvános rendkivüli tanárát, ugyanezen jogakadémián a magyar közjog és politika nyilvános, rendes tanárává nevezte ki

* **Hangverseny a Püspök fürdőben.** A Püspök-fürdő kiválóan gondos bérlője *Kerndis* János ismét gondoskodott arról, hogy a fürdő vendégeinek rendkivüli élvezetet nyujtson. Müvészi tekintetből is érdekes előadás lesz ma, augusztus 13-án a pompás fürdőben, amely mindjobban kedveltté lesz az uj bérlő gondossága folytán. *Nándassy* Géza, a Vigszinház kiváló művésze ma tartja élvezetesnek igérkező hangversenyét. A fiatal művész, aki már igen szép hirnévre tett szert remek énekével s pompás magánjeleneteivel, különösen az örök szép magyar dalok remek előadásával ragadja meg a közönség lelkét és szivét. — A Püspök-fürdőben ma este tartandó hangverseny müsora a következő:

1. Tejbe' fürdik az én rózsám . . . (Dal) Dankó Pistától.
2. A vándorlegény. Költemény. Petőfi Sándortól.
3. Kakuk madár. (Dal) Dóczy Józseftől.
4. Egy kedves ember. Monolog. Gabányi Arpádtól.
5. Küldöm a levelem Balog Máriának. (Dal) Dankó Pistától.
6. Sir a nóta, magyar nóta . . . (Dal) Szabolcska Mihálytól. Zenéjét szerzette: Kún László.
7. »Elragadta galambomat . . .« Dal Dankó Pistától.
8. »A krakéler«. Monolog. Abrányi Emiltől.
9. »Betyár gyerek talpig vasba' . . .« Dal Fráter Lorándtól.
10. Magyar dalok:
a) Parancsold meg a csillagnak,
b) Siófokra megy a hajó . . .,
c) Eszem azt a kiskezedet . . .
11. Kurucz dalok:
a) Gyönge violának letörött az ága,
b) Te vagy a legény Gyukody pajtás,
c) Hej Rákóczy. Bercsényi, Bezerédy,
d) Csinom Palkó, Csinom Jankó . . .

Belépti dij 1 korona. Kezdete este 8 órakor.

* **Mire visz a haragtartás.** Kodo Péter lénkai lakos régóta feszült viszonyban élt atyja fiával, Kodó Tanasszal. Tegnap heves összeszólalkozás támadt köztük, mely Kodó Pétert annyira felbőszitette, hogy elvakult dühvel nekirontott Kodó Tanásznak és bicskájával oly szerencsétlenül szurta hasba, hogy belső részei mentek kifordultak. Kodó Tanász életveszélyesen megsebesült. Az ügyészség utasitására a vaskohi főszolgabiró kihallgatta a sebesültet. Kodó Tanász életben maradásához nincs remény.

* **Zsivány pácziens.** Berlin orvosait állandó rettegésben tartja egy kellemes külsejü fiatal ember, aki legutóbb azzal állitott be a legtöbb orvoshoz, hogy a tüdőbetegek kórházát keresi s a doktor urtól szeretné megtudni, hol van. Az orvos a kedves modoru fiatal embernek előzékenyen adott felvilágositást. Mikor ez elment ernyők, botok, nippek, felöltők hiányát fedezték fel. Megrökönyödésük annál nagyobb volt, mert a tolvaj oly ügyesen végezte dolgát, hogy maga kérte fel az orvost, kisérje ki. Szemük láttára kárositotta meg áldozatait.

* **Kegyadományok kiosztása.** A dr *Szmrecsányi* Pál püspök ur ő Exczellenczijája által kiosztatni szokott rendes havi kegyadományok, az augusztus hó 15-iki ünnep miatt, augusztus hó 16-án fognak kiosztatni.

* **A háboru áldozatai.** Az oroszok és a japánok eddigi veszteségeiről orosz forrásból eredő összehasonlitást közlünk. Megjegyezzük azonban, hogy ezeket az adatokat még a Kaicsu mellett vivott ütközet előtt állitották össze, azonban a kincsui véres ütközet már benne van. Eddig mindkét részről együttvéve:

elesett:	megsebesült	fogságba esett:
296 tiszt és	452 tiszt és	29 tiszt és
6794 ember;	9960 ember:	743 ember.

Ha kerek számban 320,000 ember volt julius 4 ig a harcztéren, akkor az összes haderők mintegy 5·1 százalékkal csökkentek a háboru öt havi tartama alatt.

A veszteségek a következőképen oszlanak meg:

Orosz részről:

	elesett: tiszt,	ember,	megsebesült: tiszt,	ember,	fogságba esett: tiszt,	ember.
hadsereg:	36	980	103	2080	20	696
tengerészet:	44	920	13	220	—	4

Japán részről:

hadsereg:	159	3750	320	6810	7	28
tengerészet:	52	1114	16	840	2	15

* **Eljegyzés.** *Szőke* Adolf magyar királyi adótiszt eljegyezte *dr Spitzer* Henrik nagykereki-i körorvos müvelt, kedves és szép leányát *Stefániát.*

* **Vérengző apa és fiu.** Egy veszekedés borzalmasan végződött egy stettini paraszt házában, mint onnan táviratozzák Apa és fiu vesztek össze valami csekélységen. A szóharcz csakhamar tettlegességgé fajult s az apa előrántotta revolverét, fiát sulyosan megsebesitette. A fiu vérét látva, szintén kétszer rálőtt az apjára aki sulyos sebektől borulva esett össze. Mind kettő a halállal vivódik.

* **A »Kossuth szobor bizottság« gyülése.** A Kossuth-szobor intéző végrehajtó bizottsága tegnap este ifj. Cser János b. elnök elnöklete alatt a »48-as népkör« helyiségében gyülést tartott. Melyen kijelölt egy 100 tagu helybeli nagy végrehajtó bizottságot és a vidékről is egy külön bizottságot. Egyuttal szóvá tétetett egy helybeli hölgybizottság szervezése és egy a szoboralapot növelő sorsjáték rendezése is.

* **Rejtélyes gyilkosság.** A turóczmegyei Ratkó község határában gyilkosság történt néhány nappal ezelőtt. Mint nekünk irják, tegnapelőtt a községi erdőrészben egy holttestet talált az erdővéd, mely a ruházat után itélve, jobbmódu uriember lehetett. Turczek Antal erdővéd az esetről azonnal értesitette a hatóságot, mely a helyszinen megjelenvén, megállapitotta, hogy a halott rablógyilkosságnak esett áldozatul. A holttest fején több sulyos csapás nyomai voltak láthatók. Azonkivül késszurások nyomait is találtak rajta. Ruházatának zsebei teljesen ki voltak forgatva; azokban nem találtak a hatósági közegek semmit, ami az ismeretlen meggyilkolt ember személyazonosságának megállapitására utbaigazitást adhatott volna. A megindított nyomozás során elsősorban az a gyanu merült fel, hogy a meggyilkolt ember vagy a Stubnya fürdőről, vagy Koritnyiczáról tett kirándulást s ez alkalommal került a gyilkosok kezébe. Ez a feltevés azonban eddig nem bizonyult megfelelőnek; inkább az a feltevés látszik helyesnek, hogy valami utazó ügynök lehetett, aki a környékbeli fürdőhelyeken akart üzletet kötni s utazása közben támadták meg. A halott kezén meglátszott, hogy több rendbeli gyürüket hordott, de feltalálásakor már nem volt nála semmi. Noha a csendőrség a legnagyobb erélylyel kutat, eddig még semmi olyan adat nem fordult elő, ami a gyilkosság részleteire nézve tájékozást nyujthatna. A meggyilkolt férfi 38—40 éves, magas testalkatu, barna. A nyomozást folytatják.

* **Zenepróba a várban.** Erdekes próbát tartott tegnap a 37. gyalogezred zenekara a vár udvarán. *Mazalik* József zenetanár összeállitásában 15 klasszikus müvet adtak elő a tisztikar jelenlétében. A próba meglepően jól sikerült. *Siebel* József őrmester, a zenekar jelenlegi vezetője remekül betanitotta az egyveleget. Zenekarunktól ilyen finom, precziz s minden tekintetben kifogástalan előadást még nem hallottunk. Annál meglepőbb volt az előadás, mert a zenekar most jobbára kezdőkből áll, a legnehezebb klasszikusokat mutatták be és pedig a vonós hangszerek teljes kisérésével. Ennek daczára a hatás tökéletes volt, a mi Siebel őrmester zenei tudásának, betanitó és vezető képességének dicséretére válik. A próba oly jól sikerült, hogy az egyveleget a nagy közönségnek is be fogják mutatni. A czime:

A mi Klasszikusaink.

Kronológikus zenekép. Mazalik Józseftől. Tartalma a következő:

1. *Haydn*: A chaosz bemutatása «A teremtés» cz. oratóriumból.
2. *Haydn*: Kettős. «A teremtés» czimü oratóriumból.
3. *Mozart*: Allleoro «A varázsfuvola» nyitányából.
4. *Beethoven*: Allegretto a VII. szimfóniából.
5. *Beethoven*: Scherzo a Szeptettből.
6. *Schubert*: Audante con moto a C dur szimfoniából.
7. *Schubert*: Menuett (Allegretto) az Oktettből.
8. *Weber*: Kettős «A bűvös vadász» czimü operából.
9. *Weber*: Felhivás a tánczra.
10. *Mendelssohn*: Andante a hegedüversenyből.
11. *Mendelssohn*: Nászinduló a «Szent-Iván éji álom»-ból.
12. *Schumann*: Almodozás a «Gyermekjelenetek»-ből.
13. *Schumann*: A szegény Péter. (Dal.)
14. *Dvorák*: Szláv táncz. (8. szám.)
15. *Grieg*: Hódolati induló a «Sigurd Jorsalfar»-ból.

* **Megmérgezett gyermekek.** Megrenditő szerencsétlenség történt tegnapelőtt a hunyadmegyei Valcza-Márcz nevü marosmenti község határában, ahol — mint nekünk irják — öt gyermek pusztult el mérgezés következtében. A szomoru eset részletei a következők: Hétfőn délután a falubeli gyermekek a Marosba mentek fürödni. Ide szoktak jönni különben is minden nap, amióta a nagy hőség és szárazság tart. A fürdés után szétoszlottak a gyermekek s egy része haza ment, a másik része, Mráz János, Mráz György, Oprea Illés, Murcsán Vazul, Murcsán Tódor, Teipon

Pál, Bojitia Tamás és Brote Mitrofán, valamennyien 10—12 éves gyermekek. A marosparti füzesbe mentek szedret enni. Az egyik fiu nagy diadallal fedezte fel, hogy ő vad mákot talált. A többi gyermek kiváncsi volt a vad mákra és sorra kóstolgatták a száraz hüvelyekből kibontott mákra hasonló magocskákat, ami maszlag (belindek) volt. Ez azonban a gyerkekek egyike sem ismerte fel. A veszedelmes növény izlett a gyermekeknek s mivel a szederindák között ezt is nagy mennyiségben találtak, alaposan beszedtek belőle. Estefelé indultak haza, de már utközben oly nagy foku fájdalom érte el őket, hogy le kellett feküdniök és kinjukban ott henteregtek az utszélen, mig a szülőket értesitették a borzasztó eset-ről. Hamarosan hazavitték a gyermekeket, de a betegséget csak az éretlen szedernek tulajdonitották. Ejfél felé azonban a kis Tripon Pálhoz mégis csak elhivták az orvost, aki fölismervén a mérgezés tüneteit, kivallatta a gyereket a betegség okáról. A gyorsan alkalmazott hánytatószer a kis Tripont, ugy szintén a Mráz János és Mráz Györgyöt megmentette a haláltól, de a többieken már nem lehetett segiteni. Reggelre valamennyi meghalt.

Értesitem a t. közönséget, hogy az összes raktáron lévő árukat, u. m: **férfi kalapok, fehérnemüek** és mindennemü **nyári czipőket** *épitkezésem előtt* vagyis

f. hó 20-ig

minden elfogadható árban árusitom.

Tisztelettel:

REICHARD-áruháza.

TANUGY.

Beiratások az Országos m. kir. szinmüvészeti akadémiába. Az Országos m. kir. szinmüvészeti akadémian a beiratások az előkészitő osztályba szeptember hó 10., 11., 12-ikén, az akadémia I. és II. osztályába pedig szeptember hó 13-án tartatnak meg d. u. 3 órától kezdve.

Az országos m. kir. szinmüvészeti akadémiába való felvételhez megkivántatnak: a) Szinpadias, csinos alak. b) Tiszta kiejtésü, csengő hang. c) Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt) legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyitandó. d) Annyi müveltség és iskolai képzettségről való bizonyitvány, amennyit e korban minden müvelt ifjutól megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete. e) Szülői vagy gyámi megegyezés. Amely jelentkezővel ezek ott nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni.

A jelentkező növendék csupán a valóságos és törvényes családi nevén irathatja be magát. g) Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyitvány, mely vagy iskolai bizonyitvánnyal, vagy hatóságilag, vagy ismert egyénnek aláirásával mulhatlanul igazolandó. h) Minden ujonnan jelentkező az előkészitő osztályba csak próbaidőre vétetik fel; ennek leteltével ujabb vizsgálatnak vettetik alá. A fölvétel tehát nem végleges, a letelt próbaidő után a tehetségtelen vagy hanyag növendék elbocsáttatik. i) A belépő uj növendék 2 korona beiratási dijat s 10 korona felvételi dijat, valamennyi növendék pedig 2 korona beiratási dijat, azonkivül 60 korona tandijat, tartozik két részletben u. m. 30 koronát a felvételkor és 30 koronát február 1-én előre fizetni. j) Minden fölvett növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az eléjök terjesztendő kötelezvényt aláirni.

Bővebb értesitést az intézet igazgatósága (Kerepesi-ut 1. sz. III. em.) készséggel ad.

NYILTTÉR.*

Ma, szombaton

augusztus 13-án

a „Bazár" kerthelyiségében

a

37-ik gyalogezred

zenekara

kedvező idő esetén

hangversenyt

rendez.

Számos látogatást kér

SZAUER és DOLGOS.

TAVIRATOK.

A czárnak fia született.

Pétervár, aug. 12. (Saj. tud. táv.) A czárné ma délben fél egy órakor egy egészséges fiu gyermeknek adott életet. Az ujszülöttnek valószinüleg Alexis nevet adnak a keresztségben.

Az olasz határ átlépése.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Brescia elüljárósága táviraton értesitette a milánói hatóságot arról, hogy az I. tiroli vadászezred átlépte az olasz határt. A praefektus rögtön értesitette a kormányát erről a dologról, kérve, hogy e miatt haladéktalanul inditsa meg a jegyzékváltást Magyarország—Ausztria külügyi kormányával.

Botrány a Gotterhalte miatt.

Kaposvár, aug. 12. (Saját tud. táv.) A 44. gyalogezred zenekara Budapestről az éjjel Kaposvárra érkezett. A város főutczáján végig a Gotterhaltét játszotta, melynek hangjaira egyszerre megtelt az utcza zajongó, abczugoló néppel. A házak ablakai kinyiltak és különféle tárgyakat hajigáltak az elvonuló zenekarra. Már-már nagyon elfajult a dolog, mikor a rendőrség közbelépett és leintette a zenekart. Hir szerint a Fő-uteza lakói, kiket a Gotterhalte álmukból vert fel, feljelentést tettek a zenekar ellen éjjeli csendháboritás miatt a rendőrségnél.

Rákóczi hamvainak hazaszállitása.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv) Thaly Kálmán a M-g egyik munkatársának kijelentette, hogy Rákóczi hamvait ez év októberében fogják hazahozni. A tengeren a Zrinyi csatahajó hozza, majd átveszi a Duna torkolatánál a Duna gőzhajózási társaság disz hajója, melyen Rákóczi zászlaja lesz kitüzve. Orsovánál a közös hadsereg dunai monitorjai fognak a hamvakat szállitó hajó előtt tisztelegni. Budapesten vagy a herczegprimás vagy Samassa egri érsek beszenteli a hamvakat s aztán innen vonaton Kassára szállitják örök nyugalomra.

A háboru.

A Recsicsni sorsa.

Budapest, aug. 12. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik: Togo nem tudta megakadályozni, hogy a port-arthuri orosz flotta el ne meneküljön. A Recsicsni torpedónaszád romboló Stössel táviratait vitte. Elérte Csifut. Az amerikai hajóhad tisztjei itt a recsicsni fedélzetére mentek és üdvözölték az orosz tiszteket. Egyszerre azonban megjelentek a chinaiak és felszólitották az orosz parancsnokot, hogy hajójával távozzék, vagy pedig fegyverezze le a Recsicsnit. A parancsnok erre lefegyverezte a hajót. Az összes orosz tisztek azután megigérték, hogy nem vesznek részt a háboruban többet. Délután bevonult a kikötőbe két japán torpedónaszád romboló és puskatüzzel megtámadta a lefegyverzett orosz hajót. A személyzet uszva menekült.

Az orosz flotta távozása.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: Port-Arthur lakossága megéljenezte a kikötőből távozó orosz hajóhadat.

A menekülés hire Tokióban.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Londonból nem hisznek annak a hirnek, hogy a port-arthuri hajóhad egyesülni fog a vladivosztoki hajórajjal. Legalább az a körülmény, hogy az Ashold és Novihaz inkani kikötőbe vonult. Nem igazolja ezt a feltevést.

Tokióban nagyon lesujtólag hatott a Port-Arthuri flotta menekülése, mert ha egyesülni talál a vladivosztoki haddal, nagyon megnehezitené a japánok helyzetét. E mellett kevés vigasztalást nyujt a japánoknak az, hogy az orosz hajóhad menekülése Port-Arthur végső kétségbeesésére vall.

Elsülyedt hajó.

Budapest aug. 12. (Saját tud. táv.) A Czezarevics nevü orosz czirkáló hir szerint elsülyedt. Az orosz hajóhad valószinüleg visszatért a port-arhuri kikötőbe.

Liaojang mellől.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: Liaojang mellett 270 ezer japán van 750 ágyuval és 200.000 orosz 450 ágyuval.

A semlegesség megsértése.

Budapest, aug. 12. (Saját tud. táv.) Egy japán tiszt a Recsicsni parancsnokát felszólitotta, hogy adja meg magát. A parancsnok hajlandónak mutatkozott, titokban azonban félresugott, hogy robbantsák fel a Recsicsnit. Majd a japán tisztre vetette magát és dulakodni kezdett vele.

Dulakodás közben mindketten a tengerbe estek.

Azalatt a japán torpedó naszád rombolók elfoglalták a Recsicsnit és hajnal felé kivonszolták a kikötőből.

Ezt a dolgot nagy megütközéssel tárgyalják, már csak azért is, mert a chinai hatóságok nyugodtan nézték a semlegességnek japán részről történt megsértését. Félő, hogy a semlegesség ilyetén megsértése nagy bonyodalmakra ad okot az európai nagyhatalmak közbelépése folytán.

Elvontatott orosz hajó.

London, augusztus 12. A Reuter-ügynökségnek jelentik Csifuból: Japán torpedónaszádrombolók az éjjel eloltott lámpákkal vonultak be a kikötőbe és egynegyed mértföldnyire állottak meg a Recsicsni nevü orosz torpedónaszádrombolótól. Reggel 4 órakor a japánok megszállották puskatüzzel a lefegyverzett hajót miközben egy orosz megsérült. Néhány orosz partraugrott. Napfelkeltekor látni lehetett, a mint a japán torpedónaszádromboló az orosz hajót vontatva elhagyta a kikötőt, miközben a többi torpedónaszádromboló követte azt. A japán konzul arról biztosit, hogy a japánoknak nem volt tudomásuk arról, hogy a Recsicsni le volt fegyverezve.

Az Emma Francis elsülyedt.

New-York, augusztus 12. Itt mitsem tudnak ama német lapokban megjelent hirről, hogy az »Emma Francis« nevü tenger alatt járó hajó elsülyedt. Az Egyesült-Államok tengerészetügyi minisztériumának hajólajstromában ilyen nevü tenger alatt járó hajója nincs.

Orosz hajók a csintaui kikötőben.

London, augusztus 12. A Reuter-ügynökség arról értesül Csifuból mai kelettel, hogy az Askold és Novik nevü czirkálók, valamint két torpedónaszadromboló ma a csintaui kikötőbe érkezett.

Lukács miniszter Bécsben.

Bécs, aug. 12. Lukács László pénzügyminiszter ma délben ideérkezett.

Amerika és a porta.

Konstantinápoly, aug. 12. A porta ma felelve az amerikai követ lésekre, ama szóbeli biztositast adta, hogy elégtétel fog adatni. Bár elégtelennek tekintik ezeket a szóbeli biztositásokat, mégis azt hiszik, hogy az összeütközés az Egyesült-Allamok kivánságai értelmében a megoldás felé közeledik. Egyéb hirekkel szemben kijelenti az Egyesült-Allamok követsége, hogy az amerikai követelések semminemü összefüggésben nem állanak az örmény ügyekkel.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bünügyi regény. —

Irta: A. C. D. (Angolból.) 86

— Nincs kedvesem, igazán nincsen, — felelte az öreg sóhajtva. — H nem csak légy türelemmel, édes leányom, nemsokára majd lesz mindened . . . . . Ulj csak ide az ölembe; van egy kis mondani valóm . . . előbb-utóbb ugy is át kell esnünk rajta és jobb, ha te is megtudod . . . Nos, mit találtál ? . . .

— Jaj de szép! . . . micsoda gyönyörüség! — kiáltott föl a kicsike ujjongva és két darab csillogó békasót mutatott a nagyapjának. — Mihelyt hazaérünk, az egyiket mindjárt odaadom Bob öcsémnek . . .

— Oh, még sokkal szebb dolgokat is fogsz látni ennél! — biztatta unokáját az öreg sóhajtva — De most gyere ide egy kicsit . . . Ugy! . . . Nos, mit is akartam mondani . . . Ah, igen! . . . Emlékszel-e még arra a nagy folyóra, amelyen keresztül jöttünk ?

— Hogyne!

— Na látod! . . . . Akkor azt mondtuk, hogy nemsokára még egy másik folyón is át fogok menni . . . De hát valami baj történt . . . az a folyó csak nem volt sehol, hiába kerestük . . . Aztán elfogyott a viz . . . csak alig, hogy annyi maradt, amennyiből megitathattuk az olyan ki madarakat, mint te vagy, kedvesem . . . és . . . és . . .

— Es nem volt miben megmosdanod, ugy-e? — vágott közbe a kis leány komolyan, fölnézve nagyapja ránczos, szomoru arczára.

— Se mosdani, se inni — felelte az öreg. — Es . . . és . . . Bender volt az első, a ki elment messze, messze . . . aztán utána ment az indus Pete . . . később mrs Mc Gregor . . . aztán Johnny Hones és végre . . . és végre az édes jó anya is, kedvesem . . .

— Akkor hát édes anya is meghalt! — kiáltott föl a kis leány és köténykéjébe temetve arczát, keservesen zokogni kezdett.

— Ugy van: mind elmentek, csak mi ketten maradtunk itt . . . Aztán én azt gondóltam, hogy errefelé talán majd találunk vizet . . . fölvettelek hát a hátamra s ugy ballagtunk kettecskén tovább . . . De, ugylátszik, nem igen volt szerencsénk és most már reményünk se sok lehet, hogy . . .

Az öreg hirtelen elhallgatott, a kis leány pedig fölemelte könnyes arczát s elfojtván zokogását azt kérdezte:

— Azt hiszed, hogy mi is megfogunk halni ?

— Bizony-bizony, nagyon félek, hogy ugy lesz, kedvesem.

— Oh, van is mit félni ettől! — kiáltott föl a kis leány és egyszerre vidáman nevetett. — Hát miért nem mondtad előbb ? . . . Ugy megijesztettél. Pedig ha meghalunk, hát megint csak találkozunk anyával . . .

— Ugy van, kedvesem: találkozunk vele . . .

— Akkor hát minek szomorkodol ? . . . Majd elmondom éd-sanyának, hogy milyen nagyon jól bántál velem . . . Oh, én tudom, hogy ő ott vár már bennünket a menyország kapujánál, egy korsó friss vizzel nagy tál kalácscsal, lekváros kalácscsal . . . amit Bob is, meg én is oly nagyon szeretünk . . . De mikor halunk már meg ? . . . Soká tart-e még ?

— Nem tudom, nem tudom . . . de azt hiszem, nem tart már soká . . .

Es a nagyapa merengve nézett az északi szemhatárra . . . Az ég sötétkék boltozatán három kis folt jelent meg ottan, amelyek szemlátomást növekedtek, olyan gyorsan tartottak feléje . . . Nemsokára láni lehetett, hogy három igen nagy barna madár röpül a két utas felé: egy darabig keringtek a fejök felett s aztán leszálltak a közeli sziklacsucsra . . . Keselyük voltak és nyugatról jöttek; s jövetelük a halált jelentette.

— Jaj de szép madarak! — kiáltott föl a kis leány örvendve s rámutatott az undok állatokra. — Mond csak, nagyapa, ezt az országot is Isten teremtette ?

— Ugy van, haragjában teremtette! — sóhajtott az öreg, kissé meghökkenve a nem várt kérdésre.

— O teremtette a mi hazánkat is Illinoisban s O teremtette a Missouri-folyót is, — folytatta a kis leány. — Szinte-szinte el sem hiszem, hogy ezt az országot is O teremtette. Mert ez nem olyan szép . . . Isten kifelejtette belőle a fákat és a vizet.

— Nem jó lenne, kedvesem, ha imádkoznál ? kérdezte az öreg babozva.

— Hisz még nincsen este, — felelte a kis leány.

(Folyt. köv.)

Határidők.

Budapest, aug. 12.

Buzaáprilisra	7.68
Buza október	7.36
Tengeri	6.36
Rozs okt.	6.
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.900

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 12.

Osztrák hitel	685.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	496.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—.
Wagon-kölcsön	—.

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. aug. 12-én.

Magyar aranyjáradék 4%	1.19
Magyar koronajáradék	97.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4%	3875
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	—.—
Magyar keleti vasuti államkövény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.75
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavon földtehermentési kövényt	2.06
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	1.61
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	.99
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék papirban	118.50
Oszrák járadék aranyban	99
Osztrák korona járadék	153.
Osztrák államsorsjegyek	16 05
Osztrák magyarban részvény	752.75
Magyar hiitelbankrészvény	688.25
Osztrák htelintézet részvény	632 50
Párisi vista	.19
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.17
Németbirodalmi márka	35289.
Londoni vista	95
20 márkás arany	23 44

SZERKESZTOI POSTA.

P. E. és A. K. Közleményeik beváltak s a napokban jönni fognak.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egy hozzánk érkezett levél igy hangzik:

Wilhelm Ferencz gyógyszerész cs. és kir. udv. szállitó urnak Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Piesting.

Tisztelettel felkérem, sziveskedjék 2 csomag Wilhelm-féle autiartikus és autireumatikus vértisztitó teát postautánvét mellett küldeni. Többen kik hozzám jönnek, szólnak, hogy részükre is gondoskodjam ily tea beszerzéséről. Köszönetet mondok Önnek e csodaszerért, s kivánom, hogy az Isten fizesse meg ezt Önnek. Én tudom, hogy ez részemre a legjobb orvosság.

Ismételten köszönetet mondok e jó orvosságáért, mert tudom, hogy e télen 3 hónapig feküdtem, és az On csodahatásu teája engemet kigyógyitott. En szeretném, ha minden beteg ember e csodahatásu teát bevenné.

Teljes tisztelettel **Steiner Mátyás.**

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész cs. és kir. udvari szállitónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszertárakban és drogueriákban. 848.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készitésü elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag választékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Az Amerikai Aruház olcsó árakban utólérhetetlen.

Mindenkit kellemesen érint az a szépen összeválogatott nagy *rőfös-* és *rövidáru raktár*, ami az

„Amerikai Áruház"-ban van.

De különösen most *fehér* és *szines batisztokban, delainek, grenadin* és *paplanokban*; továbbá gyönyörü *tüll* és *valanse csipkékben* és hozzávalókban felülmulhatatlan a raktár.

Tisztelettel. 617

„Amerikai Áruház",

Nagyvárad,

Olaszi, Fő-utcza, «Bazár»-épület.

A

„Központi Takarékpénztár" részvénytársaság

Nagyvárad, Olaszi

Szinház- és Szilágyi-Dezső-utcza sarkán Adorján Emil ház

Törlesztéses

jelzálogkölcsönöket nyujt

5, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamatláb mellett folyósitjuk és a legrövidebb idő alatt bonyolitjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél alapján nyujtjuk, azonban a záloglevelet teljes névértékben számoljuk el, azaz a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Drága kamatozásu kölcsönök helyett olcsóbb kamatozásu kölcsönöket bélyeg és illeték mentesen nyujtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi kivonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, esetleg községi becsü bizonyitvány beküldése elegendő.

A „Központi Takarékpénztár" részvénytársaság.

Hirdetmény.

A

„Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság"

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámitol váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyujt.

Értékpapirok, ékszerek és terményekre előleget ad.

897 **AZ igazgatóság.**

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Részvénytőkéje teljesen befizetett félmillió kor.

Betéteket elfogad előnyös feltételek mellett könyvecskékre vagy folyószámlára.

Leszámitol magán- és üzleti-váltókat a legmérsékeltebb kamatláb alkalmazása mellett.

Előleget nyujt értékpapirokra *zálogkölcsön* vagy *folyó számla alakjában.*

Vesz és elad tőzsdén jegyzett értékpapirokat és bevált értékpapir szelvényeket és sorsolt értékeket.

Kézi zálogosztályában (Kossuth Lajos-utcza 4 sz. földszint) pénz előleget nyujt *arany és ezüst tárgyakra* valamint *mindennemü ingóságokra* a törvény által megszabott kamat mellett

Rövid vagy hosszabb lejáratu közönséges vagy törlesztéses jelzálog kölcsönöket nyujt

ház és földbirtokokra

esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál 500 koronától kezdve 10—50 évi visszafizetésre a legolcsóbb kamat és tőketörlesztési hányad mellett, gyors lebonyolitással.

831

Özv. BREM JÁNOS-né

nyilvánossági joggal felruházott

magán

tan- és nevelőintézete

leányok számára

SZÉKELYHIDON.

Tanítja az elemi és polgári leányiskolák összes tantárgyát. Különös és kiváló oktatást ad a ***német-*** és ***franczia-nyelvben***, valamint ***zongorajátékban.*** Az oktatás mellett kiváló gond van forditva a szolid és házias nevelésre.

Rendkivül egészséges fekvése, páratlan ellátása és gondozása miatt melegen ajánlható minden szülőnek, kinek leánya testi és lelki fejlődése becses.

Uj üzlet!

Szolid és pontos kiszolgálás!

A legdivatosabb franczia **delainek, batisztok,**
legjobb mosó **kartonok,** 140 cztm. széles fekete és tegethof
lüsterek, napernyők, legolcsóbban csak

Kertész Sándornál szerezhetők be,

NAGYVÁRAD, Zöldfa-utcza, (Heimann Lipót és Társa czéggel szemben.)

Szolid és pontos kiszolgálás!

Uj üzlet!

ÜZLET-ÁTHELYEZÉS!

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét **Fő-utcza, Bazár-épületből**

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemü vevőközönséget értesiti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek. 686.

TELEFON: Iroda 67. Gyártelep 465. **TELEFON:** Iroda 67. Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépitési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

Iroda: **Kossuth Lajos-utcza 3.** **Nagyvárad.** Gyártelep: **Kert-utcza 10. szám**

Elvállal mindennemü betonépitési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványteraszok munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, medenczék, járdák, csatornák, szökőkutak, zsilipek, hidak és átereszek o o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerü és szines cementlapok, csatornacsövek, lépcsők, fedőlapok, esővizfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok, mindenféle mükövek. o o o o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerü és diszes kivitelben

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétesek repedésmentes módszer udvarok, pinczék, járdák

Aszfaltozások: Kapualjak, aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

Nedves lakások és pinczék vizmentesitése és gyökeres szárazzá tétele.

Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban lesznek elvállalva.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

662 **Mindennemü épitkezési anyagok nagyraktára.**

Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi asztalt fedéllemezek. Kátrány fedéllemezek. Aszfalt elszigetelő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat

Jutányos árak! **Arak minden vasutállomásra!**

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.